

מסורת הש"ס

(א) טיטה תנן: ופסוקיהו... (ב) ופ"ד ד"ה שיטתיה... (ג) ופ"ד ד"ה שיטתיה... (ד) ופ"ד ד"ה שיטתיה... (ה) ופ"ד ד"ה שיטתיה... (ו) ופ"ד ד"ה שיטתיה... (ז) ופ"ד ד"ה שיטתיה... (ח) ופ"ד ד"ה שיטתיה... (ט) ופ"ד ד"ה שיטתיה... (י) ופ"ד ד"ה שיטתיה...

מוסף רש"י

לישנא מעליא נקט. משניה ודקדק קוץ השמש למפרע כשחנן קוץ השמש על עסקי משפחותיו. שאלך להם קיבוצו ושבתי קר.

רבינו הגאון

ואסיקנא ידן להן לישראל ואבנים טובות ומרגליות עם הפן.

תוס' ישנים

עולה לנג מונותיו עמו. יש חומר כבדשות רבה שאיט אכול עד שמגיע לתקום של קרקע מורה לאמיל: אי הוי גן ט' לחשון ט' וערין לא גזרי שריסת להמתי שאלה חרשים משום הנהגה כי לא אילרכו ערין שהמן נקט:

יום הכיפורים פרק שמיני יומא

עה

עין משפט
גד מצוה

א (מח' פירי תהלות
אסורי ביאה הלכה יא):

הנהרות הב"ה

(א) גמרא עיי' ברכות
(ב) הנהרות טבין דמות:
(ג) שם ח"ל משה דינו
ליזק משפט וכן לקמן:
(ד) שם אמר להם משה
דינו ליזק משפט למחר
(ה) שם אמר עומרה וכו'
שהוא סרח עליה ה"ל
ויזי ס"ל אם נמצא
עומרה בבית בעלה
בידוע שהורא סרח עליה
נמצא עומרה בבית
אביה בידוע שהורא
סרחא עלי: (ו) שם
אנשי טובות ומרגלות טס
המן שנאמר וישאלים
הביא: (ז) שם טעם
הביא: (ח) שם טעם
לפי השמן אמר ר' אבהו
אל תקרא ליש אלא
שד מה דז מההפך
לכמה גוינים אף המן
מתהפך לכמה טעמים
אילא דלמרי לגד זה
דד מה דד זה מטיק
טעום בה וכו' מוצאין בו
כמה טעמים וילמר משה
סח ס' מילי ועל סיבת
למה נותין כ"כ גדלה
דק"ל לתלמודא הו' דמבי
הנהגה התרבה המתקפת
שדחיל שם מתהפסין
פעמים אנשים פעמים
נשים פעמים דמותו כי
לכו אמלתי עלין לחזרה
קלי אלף חף השדים שם
נקראים כיונים ממוקים זה
נמי קלי שם מתהפסין
למה נותין כ"כ: (י) רש"י

ד"ה דלכא ז"ל קודם
ר"ה שיחה: (יא) ר"ה
אם כן משפט ט' ולא
נמלא עומרי צבית ראשון
ט' ידוע שכן משפט
לאחרון הוא הפ"ד
ומה"ד שמלכין וכו' למקום
הפ"ד ולמ"כ מה"ד היא
סרחא עלי והרווחתי
כתיבתה הפ"ד ולמ"כ
מה"ד הוא סרח עלי וכו':

עניו בכוסו. אוהב שכרות: כל העולם דומה עליו כמישור. ממון
אחרים דומה לו היתר: ישונה לאחרים. שמה ישראליהו עליה:
(א) דאגה. פחד שדואג על הפסד סוס דבר פן יבואהו: יורד עמו
לחיו. ככל דבר שהוא יכול להקטפו ולהפסידו הוא יורד: עריוס.
עניו בכוסו (ב) עריות בולן דומות עליו כמישור
והד אמר כל הנותן עינו בכוסו כל העולם
כולו דומה עליו כמישור (ג) דאגה בלב איש
ישחנה רבי אמי ורבי אסי חד אמר ישחנה
מדעתו וחד אמר ישחנה לאחרים (ד) גנחש
עפר לחמו ר' אמי ורבי אסי חד אמר אפילו
אוכל כל מעדני עולם מועם בהם מעם עפר
והד אמר אפילו אוכל כל מעדני עולם אין
דעתו מיושבת עליו עד שיאכל עפר הנאי
אמר רבי יוסי בוא וראה שלא כמדת הקב"ה
מדת בשר ודם מדת בשר ודם מקניט את
חבירו יורד עמו לחיו אבל הקב"ה אינו כן
קלל את הנחש עולה לנג מזונותיו עמו וירד
למטה מזונותיו עמו קלל את כנען אוכל
מה שרבו אוכל ושותה מה שרבו ושותה
קלל את האשה הכל רצין אחריה קלל את
האדמה הכל ניוונין הימנה (ז) וכו' את הדגה
אשר נאכל במצרים חנם רב ושמואל חד אמר רגים
דאמר רגים דאמר רכתיב נאכל ומאן דאמר
רגים דאמר רכתיב פיה ואמרה לא פעלתי און
ולמאן דאמר רגים מאי חנם דהו מיייתן להו
מהפקירא (ז) דאמר מר כשהו ישראל שואבין
מים הקב"ה מומין להם בתוך המים רגים
קטנים בכדידהו בשלמא למאן דאמר רגים אבל
ערוות לא פריצי בהו היינו דכתב (ג) נעול
אחותי כלה (ג) אלא למ"ד ערוות מאי מעין
התרם מהנך דאסורין לא פריצי בהו בשלמא
למאן דאמר רגים דכתבי וישמע משה את
העם בוכה למשפחותיו (א) על עסקי משפחותיו
שנאסרו להם לשכב אצלם אלא למאן דאמר
רגים מאי בוכה למשפחותיו הא והא הואי
(ב) את הקשואים ואת האבטיחים רבי אמי ורבי
אסי חד אמר טעם כל המינין טעמו במן טעם
חמשת המינין הללו לא טעמו בו וחד אמר
טעם כל המינין טעמו במן טעם כל המינין
טעמו במן (ג) (והמן) כורע גד לבן (וטעמו)
אמר ר' אסי עגול כגדיא ולבן כמרגלית (ד)
הניא נמי הכי) גד שדומה לזרע פשתן
בנבעולין אחרים אומרים (ד) גד שדומה
להגדה שמושכת לבו של אדם כמים תניא
איך גד שמגיד להם לישראל אי בן תשעה
לראשון ואי בן שבעה לאחרון לבן שמלכין
עונותיהן של ישראל תניא ר' יוסי אומר כשם
שהנביא היה מגיד להם לישראל ומה שבסדקין
כך המן מגיד להם לישראל מה שבחורין ומה
שבסדקין כיצד שנים שבאו לפני משה לדין זה
אומר וזה אומר אחת מכרתו לי אמר להם משה
(א) לבוקר משפט למחר אם נמצא עומרו בבית
רבו ראשון בידוע שיה נגבו אם נמצא עומרו בבית רבו
שני בידוע שיה נגבו עליו והיא אומרת הוא סרח
עלי אמר להם משה (ב) לבקר משפט למחר אם
נמצא עומרה בבית בעלה בידוע שהיא סרחא
עליו נמצא עומרה בבית אביה בידוע שהיא
סרחא עליה [יורד המן עליו] וכתבי ויצא העם
ולקטו וכתבי (ג) שטו העם ולקטו הא כיצד
צדיקים ירד על פתח בתיהם בינונים יצאו
ולקטו רשעים שטו ולקטו כתיב להם וכתיב
עונות וכתבו וטחנו הא כיצד צדיקים להם
בינונים עונות רשעים טחנו כריחים או דכו
במדרכה א"ר יהודה אמר רב ואיתמא ר' חמא
בר' חנינא מלמד שירד להם לישראל עם
המן ציקי קדירה (א) והם הביאו אליו עוד
גדבה בכקר בכקר מאי בכקר בכקר א"ר שמואל
בר נחמני א"ר יונתן מדבר שירד להם בכקר
בכקר מלמד שירדו להם לישראל אכנים טובות
ומרגליות עם המן (ב) והיה מעמו כמעם
לשר השמן א"ר אבהו (ג) מה שר זה תינוק
מועם בה כמה מעמים אף המן כל זמן
שישראל אוכלין אותו מוצאין בו כמה מעמים
א"ר לשר ממש מה שר זה מתהפך לכמה גוונים
אף המן מתהפך לכמה טעמים (ד) ויאמר
משה בתת ה' לכם בערב בשר לאכול ולחם
בבקר לשבוע תנא משמיה דר' יהושע בן קרח
הוא ששאלו שלא כהוגן ניתן להם שלא כהוגן
לחם

לעוי רש"י

אלייניר"י (אלייניר"י א.)
כוסבר.